

МЕДІА-РЕСУРС В УКРАЇНІ

Віктор Набруско

*Національна Спілка журналістів України,
бул. Хрещатик, 27 а, 01001, Київ, Україна*

Охарактеризовано медіа-ресурс в Україні, який ще не став потужним інструментом державотворення, інтеграції української нації, фактором духовного очищення та суспільної злагоди.

Ключові слова: медіа-ресурс, інформаційна сфера, комерціалізація, демократичні свободи, національна гідність, національна безпека.

«Проблеми розуміння інформаційної політики сьогодні нерозривно пов'язані з якісними характеристиками цивілізованого поступу будь-якої держави. Для України, яка перебуває у стані транзитного суспільства, ці питання набувають особливої гостроти. На жаль, процеси, які відбуваються останніми роками в інформаційно-культурній сфері, викликають серйозні занепокоєння щодо нашої перспективи проведення реальної державної інформаційно-гуманітарної політики. Системне руйнування національного інформаційного ресурсу, агресивна комерціалізація частотного сегмента та медійного ринку, брутальна примітивізація змістовної складової інформаційного продукту – це реальні фактори загрози національній безпеці.

Сьогодні ми не маємо механізмів протидії зовнішнім чинникам, почасти елементарного розуміння природи інформаційних війн, які ми безнадійно програємо і приречені програвати в майбутньому. Національні іномовні телерадіоінституції, що були утворені після набуття Україною незалежності, як організації пропагандистського та контрпропагандистського характеру, останніми роками практично знищені, натомість у державний бюджет закладаються кошти на сумнівний міжнародний комерційний проект «EUgonews». Країна втратила унікальну платформу у світовому інформаційному просторі проводити свою системну національну політику, стала глухонімою, відтак ми фактично повернулися до методів комунікації минулого – для того, аби бути почутими, державні посадовці, як глашатаї, їздять по світу з інформаційно-роз'яснювальною місією, пишуть листи до сенатів та конгресів великих держав. В Україні фактично зруйнована мережа функціонування національних телерадіомовників у надзвичайних ситуаціях, що на фоні жаклих техногенних катастроф останніми роками, зокрема в Японії та Росії, виглядає масштабним шкідництвом. Тотальна недовіра населення до національних ЗМК не дозволяє вибудувати ідеологем, які б стали елементом національно-духовного, патріотичного, державотворчого осердя формування нової людини європейського типу.

Ще раз, на моє переконання, про надзвичайно важливе у медіа-сфері, про що писалося і говорилося, але влада послідовно мовчала:

- байдужість до проблем інформаційної сфери, лобювання інтересів олігархічних кланів кризові явища, що загострились в останні роки, зумовили звуження сегмента інформаційної продукції та послуг вітчизняних виробників у загальній структурі українського інформаційного ринку, падіння накладів друкованих видань, витіснення з національного телерадіопростору продукції власне українських телерадіовиробників, стагнацію базових інформаційних ресурсів, відставання в опануванні сучасних інформаційних технологій, що становить реальну загрозу національній безпеці України;
- відсутність системної державної політики в інформаційній сфері, гальмування вирішення актуальних інформаційних проблем, невчасне й неадекватне реагування на інформаційні загрози зумовили узалежнення національного інформаційного простору України від сторонніх чинників, посилення інформаційного впливу на Україну інших держав та міжнародних структур, що становить загрозу інформаційним правам та інтересам громадян України та українського суспільства загалом, праву на отримання об'єктивної, повної та достовірної інформації;
- незахищеність національного інформаційного простору від зовнішніх впливів робить його особливо вразливим в умовах реальних інформаційних війн, якщо держава не виробить дієвого механізму захисту і протидії;
- необхідною умовою розвитку демократичного суспільства є свобода слова, право на отримання, зберігання, використання та поширення інформації. В Україні спостерігаються тенденції до згортання інформаційних демократичних свобод, що проявляється у монополізації економічно-олігархічними структурами сегментів інформаційного простору, обмеженні доступу журналістів до висвітлення тих чи інших подій, дозуванні офіційної чи замовчуванні суспільно значущої інформації, використання незаконних, в тім числі силових, засобів впливу на засоби масової інформації та їх працівників;
- привнесення у медійну сферу нефаховості, непродумана, волонтаристська кадрова політика державних управлінців в інформаційній сфері призводить до зниження рівня професійності українських медій, конкурентності національного інформаційного продукту, власне до деукраїнізації національного інформаційного простору, що загрожує справжнім державним інтересам в інформаційній сфері;
- неналежним залишається стан комунікаційних відносин влади і громадських інституцій, суспільства загалом, причинами чого є відсутність розуміння державними чиновниками важливості суспільного діалогу, пошуку спільних рішень для суспільного блага та забезпечення суспільних інтересів, побудові громадянського суспільства. Ігнорування важливості суспільної комунікації поглиблює розмежування в суспільстві, насамперед – між владою та громадянами України;
- змістовний фактор, ціннісно-нормативна база національного інформаційного поля – одні з вирішальних чинників формування світоглядних поглядів,

національно-патріотичних переконань. На жаль, український медіа-ресурс за роки незалежності не став інструментом державотворчим, націєоб'єднуючим, фактором духовного очищення та суспільної злагоди, а перетворився на банальне гендлярське поле і став ще одним елементом загрози інформаційному суверенітету. Українське законодавство у сфері ЗМК успішно сприяло цьому – агресивна комерціалізація, своєрідні правила гри на ринку інформаційних послуг, нехтування конституційними правами громадян на одержання інформації взяли гору над розумною протекціоністською державною політикою.

Пропозиції, які б забезпечили вільне та незалежне функціонування ЗМК, національних інформаційних ресурсів, інформаційних прав та свобод, що мають стати засадничими принципами у формуванні державної інформаційної політики. Про що йде мова передусім:

- створення єдиного державного органу щодо формування та регулювання національної інформаційної політики на базі демократичних стандартів з можливостями вироблення та впровадження високих технологій в інформаційній сфері, що гарантуватиме умови для безумовного забезпечення інформаційних прав і свобод, вільного поширення інформації у суспільстві;
- впровадження механізму недопущення монополізації медійних ринків як нерезидентами, так і доморощеними медіа-магнатами, що яскраво проявляється в нинішніх умовах, відновлення повноцінного функціонування національного телерадіоіномовлення та надання йому особливого державного статусу;
- у рамках програми гуманітарного розвитку створення державної цільової програми протекціоністських заходів підтримки національних виробників інформаційної теле-, радіо- та друкованої продукції. Посилення державної національної та регіональної політики в напрямі безумовного забезпечення державного статусу української мови, її розвитку, як умови української державності, з урахуванням мовних потреб та інтересів національних меншин;
- законодавче унормування інформаційно-частотного ресурсу як національного феномена поруч з іншими національними стратегічними ресурсами – надрами, землею, водою, повітрям, що мінімілізує його агресивний грабунок та стане запорукою національної безпеки;
- завершення у стислі терміни створення Суспільного телебачення і радіо на засадах міжнародного досвіду та реалій українського інформаційного простору, що передбачають зміни доктринального характеру розвитку медіа-сфери, з огляду на державні пріоритети;
- ухвалення закону України про цифрове мовлення з урахуванням національних інтересів, чітким окресленням вимог до змістово-творчої концепції мовників, які мають передбачати захист національно-духовних цінностей;
- введення у правове поле діяльності новітніх засобів масової інформації, інтернет- та інших електронних видань, надання їм відповідного правового статусу;
- внесення необхідних змін у законодавство щодо правового унормування взаємовідносин між редакційними колективами та власниками/засновниками

засобів масової інформації (комунікації), зокрема, щодо вироблення та практики реалізації редакційної політики, створення умов для рівних можливостей державного соціального захисту і прав журналістів незалежно від форми власності ЗМІ (К);

- підтримка громадських організацій інформаційної сфери, введення інституту їхнього офіційного представництва у центральних органах влади, що відповідатиме демократичним стандартам формування громадянського суспільства;
- моніторинг звернень професійних журналістських, наукових та інших професійних організацій з проблем інформаційної сфери та контроль за реагуванням на них, що забезпечить налагодженню соціального партнерства між медіа та владою;
- вивчення, аналіз і прогноз актуальних проблем інформаційного простору через створення цільових наукових груп із залученням фахівців інформаційної сфери та науковців вищої школи;
- удосконалення політики кадрового забезпечення засобів масової інформації, що перебувають у сфері управління державою, з урахуванням достатності фахової підготовки претендентів на керівні посади та думки професійних журналістських організацій;
- створення в Україні розгалуженої просвітницької мережі медіа-освіти для підняття рівня медіа-культури громадян України.

Стаття надійшла до редколегії 12.09.12

Прийнята до друку 08.10.12

MEDIA RESOURCE IN UKRAINE

Victor Nabrusko

*National Union of Journalists of Ukraine,
Khreschatyk Str., 27 a, 01001, Kyiv, Ukraine*

Author characterized the media resource in Ukraine, which has not yet become a powerful tool for nation-building, integration of the Ukrainian nation, a factor of spiritual purification and social harmony.

Key words: media resource, information sphere, commercialization, democratic freedom and national dignity, national security.

МЕДИА-РЕСУРС В УКРАИНЕ

Виктор Набрusco

*Национальный Союз журналистов Украины,
ул. Крещатик, 27 а, 01001, Киев, Украина*

Охарактеризован медиа-ресурс в Украине, который еще не стал мощным инструментом государственного строительства, интеграции украинской нации, фактором духовного очищения и общественного согласия.

Ключевые слова: медиа-ресурс, информационная сфера, коммерциализация, демократические свободы, национальное достоинство, национальная безопасность.